

TRANSPORT- OG TRYGHEDS INDEKSET

2019

Et tværkommunalt benchmark over transportform, tryghed og cykelhjælmsbrug under skoletransport.

Udgivet af **TRANSPORT**
laboratoriet

Undersøgelsesmetode

Baggrund for indekset

For at imødekomme et behov for at afdække et hidtil underbelyst område, startede Kræftens Bekæmpelse og Odense Kommune i 2014 en undersøgelse af skolebørns transportvaner. Formålet var at indsamle omfattende og valide data til en overkommelig pris og uden at belaste skolernes travle hverdag mere end højest nødvendigt. Intentionen var, at så mange kommuner som muligt på sigt ville benytte undersøgelsen. I 2016 blev undersøgelsen overdraget til TransportLaboratoriet Aps, som siden har drevet den med det samme formål. Undersøgelsen er sidenhen blevet suppleret med data omkring elevens oplevede tryghed på skolevejen og kaldes nu Transport- og Tryghedsundersøgelsen.

Dette indeks udgives på opfordring af forespørgsler fra mange deltagende kommuner og andre med interesse i området om, at foretage en sammenligning på tværs af kommunegrænser. Ambitionen er desuden at levere data, som gratis kan benyttes og skabe fokus på sund, sikker og bæredygtig skoletransport samt skabe et grundlag for bedre beslutninger på transportområdet.

Hvordan er data indsamlet?

I de deltagende kommuner er samtlige kommunale skoler blevet besøgt af en dataindsamler, såfremt det har praktisk muligt. Private skoler og friskoler har været inviteret til deltagelse, men har ikke været pålagt at deltage. På hver deltagende skole, er én tilfældig udvalgt klasse fra hver årgang blevet besøgt, og denne repræsenterer således hele årgangen på skolen. Blandt de kommuner, som har valgt at få TransportLaboratoriet til at gennemføre en Transport- og Tryghedsundersøgelse er mere end 90 % ud af samtlige skoler i kommunen blevet besøgt, ligesom mere end 90 % af samtlige årgange på de deltagende skoler er besøgt. Den grundige metode har desuden været udslagsgivende i en svarprocent i de besøgte klasser, der også gennemsnitligt været på over 90 %.

Indekset baseres på data fra de kommuner, som har fået gennemført undersøgelsen de seneste 4 år. Hvis en kommune har fået undersøgelsen gennemført flere gange, optræder kommunen med udelukkende med data fra den seneste undersøgelse.

Hvem bidrager med data?

Data stammer fra undersøgelser i følgende 19 kommuner: Aalborg, Aarhus, Billund, Esbjerg, Fredensborg, Gladsaxe, Guldborgsund, Horsens, Hørsholm, København, Kolding, Lolland, Mariagerfjord, Nyborg, Odense, Roskilde, Rudersdal, Silkeborg og Sønderborg. Vi takker mange gange for deres store bidrag i denne sammenhæng.

De deltagende kommuner har gennemført Transport- og Tryghedsundersøgelsen med henblik på at følge udvikling, identificere potentielle indsatsområder samt generelt sikre et datadrevet beslutningsgrundlag for forbedringer af trafikale forhold og for at målrette kampagner. Undersøgelsen giver mulighed for at bidrage til sundhedsfremme, tryghed på cykelstierne, reduktion af trafiktrængsel og reduktion af CO₂ og partikeludledning.

Forbehold

Sammenlignelighed på tværs af kommuner skal tages med forbehold for, at der er store geografiske, demografiske og bebyggelsesmæssige forskelle på landets kommuner. Der tages ligeledes forbehold for at data er indsamlet over en periode på 4 år. Desuden tages der forbehold for at gennemsnit på tværs af de deltagende kommuner endnu ikke kan betegnes som værende landsrepræsentativt.

Aktiv Transport

Aktiv transport defineres i indekset som en transportform, hvor fremdriften primært er et resultat af egen fysiske aktivitet. I undersøgelsen er transport til skole inddelt i 10 forskellige transportformer, hvor de aktive indebærer: gang, cykling, skateboard/, rulleskøjter/løbehjul, mv. og elcykel. De inaktive transportformer indebærer: bil, bus, tog, ladcykel, scooter/knallert og eldrevet køretøj (eldrevet løbehjul, skateboard mv.). Tabel 1 herunder viser andelen af aktiv transport i de enkelte kommuner.

Kommune	Årstal	Aktiv transport (%)	Placering
Fredensborg	2019	71	1
København	2018	66	2
Gladsaxe	2017	64	3
Odense	2018	61	4
Billund	2016	60	5
Esbjerg	2018	58	6
Rudersdal	2017	57	7
Roskilde	2019	56	8
Aarhus	2017	55	9
Vægtet gns. *		55	
Silkeborg	2018	54	10
Aalborg	2019	51	11
Kolding	2017	51	12
Hørsholm	2019	49	13
Horsens	2018	48	14
Nyborg	2018	48	15
Sønderborg	2017	45	16
Guldborgsund	2019	41	17
Mariagerfjord	2016	41	18
Lolland	2019	34	19

Tabel 1. Indeks over andel af skoleelever på kommuneniveau, som har transporteret sig aktivt til skole. * Vægtet for kommunestørrelse.

Cykelhjemsbrug

I undersøgelsen er elever, som har cyklet til/fra skole, blevet spurgt til om de bruger cykelhjelm på undersøgelsesdagen. Dermed indgår kun cyklende elever og ikke elever, som har brugt hjelm på skateboard og lign. Andelen af cykelhjemsbrugere fremgår af tabel 2.

Kommune	Årstal	Cykelhjemsbrug (%)	Placering
Horsens	2018	89	1
Silkeborg	2018	88	2
Kolding	2017	85	3
Aalborg	2019	83	4
Roskilde	2019	83	5
Mariagerfjord	2016	82	6
Aarhus	2017	81	7
Guldborgsund	2019	81	8
Nyborg	2018	80	9
Odense	2018	80	10
Esbjerg	2018	78	11
Gladsaxe	2017	78	12
Sønderborg	2017	77	13
Vægtet gns. *		77	
Rudersdal	2017	74	14
Hørsholm	2019	73	15
Fredensborg	2019	69	16
København	2018	67	17
Billund	2016	61	18
Lolland	2019	51	19

Tabel 2. Indeks over andel af cyklende skoleelever på kommuneniveau, som har brugt cykelhjelm til skole. * Vægtet for kommunistørrelse.

Tryghed

I 2018 blev undersøgelsen udvidet og omfattede derefter også spørgsmål omkring tryghed på skolevejen. Indtil videre eksisterer der tryghedsdata fra 11 forskellige kommuner.

Elever fra 3. til 9. årgang, som i løbet af skoleåret har transporteret sig som blød trafikant (gående, cyklende eller skateende), er blevet bedt om at vurdere trygheden på deres skolevej.

I tabel 3 ses indekset over andelen af bløde trafikanter, som føler sig overvejende trygge på deres skolevej i de deltagende kommuner.

Kommune	Årstal	Tryghed (%)	Placering
Esbjerg	2018	87	1
Guldborgsund	2019	84	2
København	2018	82	3
Hørsholm	2019	81	4
Fredensborg	2019	80	5
Vægtet gns. *		77	
Lolland	2019	75	6
Horsens	2018	73	7
Silkeborg	2018	72	8
Aalborg	2019	69	9
Nyborg	2018	67	10
Roskilde	2019	67	11

Tabel 3. Indeks over andel af bløde trafikanter på kommuneniveau, som føler sig overvejende trygge på vej til skole. * Vægtet for kommunestørrelse.

Rettigheder

Resultater fra denne rapport kan anvendes uden begrænsninger, betinget af at TransportLaboratoriet Aps citeres som kilde.